

**An Chomhairle Náisiúnta
um Oideachas Speisialta**

**Tuarascáil Bhliantúil
2009**

Clár

Réamhrá le Cathaoirleach na Comhairle	3
Ráiteas ón bPríomhoifigeach Feidhmiúcháin	4
An Eagraíocht	5
Gnóthachtálacha i 2009	8
Tosaíocht Straitéiseach 1	10
Tosaíocht Straitéiseach 2	13
Tosaíocht Straitéiseach 3	14
Tosaíocht Straitéiseach 4	18
Tosaíocht Straitéiseach 5	21
Rialachas	26
Aguisíní	31

Réamhrá le Cathaoirleach na Comhairle

Tugann an Tuarascáil Bhliantúil (2009) seo cuntas ar obair na Comhairle reatha sa tríú bliain dá téarma trí bliana in oifig. Bhí sé d'uaimhian ag an gComhairle nuair a ceapadh í, i 2007 oibriú i gcomhar leis na páirtithe leasmhara go léir, chun córas oideachais speisialta a bheadh feabhsaithe as cuimse a chur ar fáil. Ceapadh gurbh é forfheidhmiú an Achta um Oideachas do Dhaoine le Riachtanais Speisialta Oideachais 2004, mar a bhí leagtha amach i dtuarascáil fheidhmithe na Comhairle roimhe seo, an bealach lena mbainfí uaimhian na Comhairle amach. Ar an gcéad dul síos, leag siad amach Ráiteas Straitéise don tréimhse 2008-2011, a bhí bunaithe ar phríomhfhórála an Achta um Oideachas do Dhaoine le Riachtanais Speisialta Oideachais 2004 ach nach raibh teagmhasach ar amchlár feidhmithe faoi leith.

Anois agus an Chomhairle ag druidim le deireadh a tréimhse in oifig, tá díomá áirithe de bharr nach bhfuil an tAcht ina iomláine curtha i bhfeidhm, cé go bhfuil sé cúig bliana ó ritheadh an tAcht. Bhíothas ag súil agus go deimhin tá dóchas ann go fóill go bhfeabhsófaí agus go leasófaí an córas oideachas speisialta dá mbeadh fórála mar cheart reachtúil um mheasúnú, pleananna oideachais agus próiseas neamhspleách achomhairc cumhdaithe sa dlí. Tá sé intuigthe anois, áfach, de bharr staid eacnamaíochta na tíre faoi láthair go bhfuil seans go gcuirfear moill ar fheidhmiú an Achta. Is é feidhmiú iomlán an Achta um Oideachas do Dhaoine le Riachtanais Speisialta Oideachais chomh luath agus is féidir an príomhthosaíocht, ach caithfear a chinntiú go leanfar ag tabhairt tacaíochta do pháistí le riachtanais speisialta oideachais. Léiríonn Tuarascáil na bliana seo go bhfuil dul chun cinn déanta maidir leis an gcóras oideachas speisialta a chothú agus a fheabhsú. Léiríonn sonraí a bailíodh trí thaighde CNOS (NCSE) maidir le leithdháileadh acmhainní go bhfuiltear ag leanacht ag dul i dtreo oideachas uileghabhálach agus go bhfuil réimse socrúcháin eile ar fáil do pháistí a bhfuil malairt socraithe ag teastáil uathu de bharr na riachtanais áirithe atá acu.

Ar deireadh, ba mhaith liom mo bhuíochas a ghabháil le baill na comhairle go léir de bharr a rannpháirtíocht gníomhach i ngach gné d'obair na comhairle maraon lena gcuid ionchur saineolaíoch agus meabhraithe i leith na n-ábhar ar fad a tháinig os ár gcomhair le trí bliana anuas. Ba mhaith liom mo bhuíochas a ghabháil freisin le baill an fheidhmeannais de bharr na tacaíochta as cuimse a thugadar don chomhairle i ngach réimse feidhmeach agus go háirithe i leith a gcuid tacaíochta do chruinnithe na Comhairle.

**Sydney Blain,
Cathaoirleach**

Ráiteas ón bPríomhoifigeach Feidhmiúcháin

Tá áthas orm an séú Tuarascáil Bhliantúil de Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta a sheoladh. Tugann an Tuarascáil forléargas ar an obair a thosaigh an Chomhairle i 2009 maidir leis na príomhthosaíochtaí straitéiseacha atá leagtha amach i Ráiteas Straitéise na Comhairle 2008-2011, a foilsíodh i 2008.

Rinneadh dul chun cinn as cuimse i mbliana maidir le clár leathan taighde i réimse an oideachais speisialta. Sna blianta amach romhainn déanfar athbhreithniú agus forbairt ar pholasaí, bunaithe ar an taighde seo. Cuireadh an chéad dá thuarascáil ar ról scoileanna agus ranganna speisialta i soláthar oideachais do pháistí atá bodhar nó páistí le lagú éisteachta, i láthair ag seiminear i Mí na Samhna 2009 agus tá siad anois ar fáil ar ár suíomh idirlín ag www.ncse.ie. I 2010 díreoidh an Chomhairle ar chomhairle phraiticiúil maidir le polasaí a fhorbairt i leith na n-ábhar seo bunaithe ar thorthaí taighde agus taithí agus tuairimí na Comhairle agus na bpáirtithe leasmhara, le cur faoi bhráid an Aire Oideachais agus Eolaíochta .

Is é ceann de phríomhghníomhaíochtaí CNOS i gcónaí, ná leithdháileadh acmhainní do scoileanna le tacaíocht a thabhairt do pháistí le riachtanais speisialta oideachais. Léiríonn an Tuarascáil seo gur cheadaigh an CNOS tacaíocht bhreise do os cionn 8,500 dalta scoile i 2009. Tá sé riachtanach go leanfadh muid ar aghaidh ag tabhairt uasmhéid tacaíochta do na páistí seo. De bharr an tír a bheith sa riocht eacnamaíochta ina bhfuil sí faoi láthair, tá sé níos tábhachtaí anois ná ariamh go gcinnteofaí go gcuirfí an tacaíocht ar fáil ar bhonn fianaise riachtanais agus go n-úsáidfí na hachmhainní atá ar fáil ar an mbealach is éifeachtaí agus is inniúla. Nuair a bhíonn an Chomhairle i mbun a gcuid oibre, is é polasaí CNOS ná seasmhacht a dheimhniú nuair a bhíonn cinntí á ndéanamh maraon le déileáil ar bhealach comhionann le gach páiste, ag cur san áireamh na srianta polasaí faoina gcaithfear tabhairt faoin obair. Chun trédhearcacht a fheabhsú, tá córas achomhairc á thabhairt chun críche faoi láthair agus beidh sé i bhfeidhm i 2010.

De bharr an dul chun cinn a rinneadh i mbliana i bhforbairt ár gclár taighde, i mbunú creatlaí chun comhairle i leith polasaí a fhorbairt, comhoibriú le áisíneachtaí tacaíochta eile maraon le leanacht lenár dtacaíocht do pháistí le riachtanais speisialta oideachais, tá dúshraith láidir ann a chuirfidh ar ár gcumas, agus muid ar fad ag obair le chéile córas oideachais speisialta níos fearr a chur ar fáil.

Pat Curtin
Príomhoifigeach Feidhmiúcháin

An Eagraíocht

Bunaíodh an Chomhairle ar dtús faoi Ordú (IR Uimh. 270 de 2004) a rinne an tAire Oideachais agus Eolaíochta faoi Alt 54 den Acht Oideachais 1998 ar an 24 Nollaig 2003.

Bunaíodh an Chomhairle faoi Acht Oideachas do Dhaoine le Riachtanais Speisialta Oideachais 2004 (EPSEN Act) a raibh feidhm leis ón 1 Deireadh Fomhair 2005. Leagann Alt 20 den acht amach feidhmeanna ginearálta na Comhairle faoin Acht. Is iad na feidhmeanna ná

(a) faisnéis a scaipeadh ar scoileanna, tuismitheoirí agus cibé daoine eile a mheasfaidh an Chomhairle a bheith cuí, a bhaineann leis an gcleachtas is fearr, go náisiúnta agus go hidirnáisiúnta, lena mbaineann oideachas leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu;

(b) i gcomhairle le scoileanna, boird sláinte agus cibé daoine eile a mheasfaidh an Chomhairle a bheith cuí, soláthar seirbhísí oideachais agus tacaíochta a phleanáil agus a chomhordú do leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu;

(c) pleanáil a dhéanamh, i gcomhairle le scoileanna agus le cibé daoine eile a mheasfaidh an Chomhairle a bheith cuí, do chomhtháthú oideachais do dhaltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu le hoideachas do dhaltaí i gcoitinne;

(d) faisnéis a chur ar fáil do thuismitheoirí leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu, maidir lena dteidlíochtaí agus teidlíochtaí a leanaí;

(e) a chinntiú go ndéantar monatóireacht ar dhul chun cinn daltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu agus go ndéantar athbhreithniú air ag eatraimh rialta;

(f) measúnú agus athbhreithniú a dhéanamh ar na hacmhainní a bhfuil gá leo maidir le soláthar oideachais do leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu ;

(g) a chinntiú go mbíonn leanúntas soláthair oideachais speisialta ar fáil de réir gá maidir le gach cineál míchumais;

(h) athbhreithniú a dhéanamh go ginearálta ar an soláthar déanta do dhaoine fásta faoi mhíchumas chun leas a bhaint as ardoideachas agus oideachas do dhaoine fásta agus oideachas leanúnach, athinmheachán agus oiliúint agus tuarascálacha a fhoilsiú ar thorthaí na n-athbhreithnithe sin (a bhféadfaí a áireamh ar na hathbhreithnithe sin moltaí maidir leis an modh lenar féidir an soláthar sin a fheabhsú);

(i) comhairle a chur ar na hinstiúidí oideachais go léir i leith an dea-chleachtais maidir le hoideachas daoine fásta atá faoi mhíchumas;

(j) comhairle a chur ar an Aire maidir le hábhar ar bith a bhaineann le hoideachas na leanaí agus daoine eile faoi mhíchumas;

(k) dul i gcomhairle le cibé comhlachtaí deonacha a mheasfaidh an Chomhairle a bheith cuí, (ar comhlachtaí iad a mbaineann a gcuspóirí le cur chun cinn leasa, nó soláthar seirbhísí tacaíochta, do dhaoine faoi mhíchumas) chun a chinntiú gur féidir lena n-eolas agus a saineolas a bheith mar bhonn eolais d'fhorbairt bheartais ag an gComhairle agus pleanáil agus soláthar seirbhísí tacaíochta, agus

(1) taighde a dhéanamh agus a choimisiúnú ar ábhar a bhaineann le feidhmeanna na Comhairle agus, de réir mar a mheasfaidh sí a bheith cuí, a fhoilsiú i gcibé foirm agus modh a mheasfaidh an Chomhairle a bheith oiriúnach, ag eascairt as an taighde sin.

Ina theannta sin, glacfaidh an Chomhairle raon feidhmeanna sainiúla uirthi féin faoin Acht nuair a thionscnófar forálacha an Achta go hiomlán. Bainfidh na feidhmeanna sin go ginearálta le cearta leanaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu maidir le measúnú, plean oideachais agus próisis achomharc.

Faoina sainchúram reatha, ceann de phríomhfheidhmeanna na Comhairle is ea acmhainní múinteoireachta agus cúntóra riachtanas speisialta a cheadú do scoileanna le tacaíocht a thabhairt do leanaí aonair a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu. Maidir le hacmhainní den chineál sin a cheadú, ceanglaítear ar an gComhairle beartas Roinne a chur i bhfeidhm ag cur riachtanais speisialta oideachas na leanaí san áireamh ag an am céanna, mar a aithníodh sna tuarascálacha measúnaithe.

D'fhoilsigh an Chomhairle a céad Ráiteas Straitéise i 2008 don tréimhse 2008-2011. Leagann an Ráiteas sin amach 5 chuspóir straitéiseacha ardleibhéil don Chomhairle le linn na tréimhse sin. Tugann an tuarascáil seo cur síos ar an dul chun cinn a rinneadh faoi gach ceann de na cuspóirí sin i 2009.

Na Príomh Ghnóthachtálacha i 2009

1. Thug an Chomhairle chun críche go tráthúil an leithdháileadh acmhainní bliantúla do scoileanna chun tacaíocht a thabhairt do pháistí le riachtanais speisialta oideachais.
2. Rinneadh dul chun cinn maidir le Clár leathan Taighde inar críochnaíodh roinnt léirbhreithnithe ar ábhair litríochta tábhachtacha idirnáisiúnta ar an bhfianaise atá ann faoi úsáid na gcleachtas is fearr agus rinneadh coimisiúnú ar thionscadail taighde eile mar pháirt de chlár comhaontaithe.
3. Tionóladh an chéad seimineár taighde de chuid na Comhairle i mí na Nollag 2009. Tugadh forléargas ar chlár taighde reatha na Comhairle agus rinneadh cur i láthair ar roinnt de na príomh thuarascálacha taighde a tugadh chun críche i 2009 ag an seimineár.
4. Tugadh isteach Próiseas Athchomhairc struchtúrtha ina mbeidh ar chumas scoileanna agus tuismitheoirí, más cuí, achomharc a dhéanamh i leith cinneadh an Eagraí Riachtanais Speisialta Oideachas maidir le dáileadh acmhainní ar an scoil agus píolótacht an phróisis seo.
5. Rinneadh bonn áitiúil a chur faoin gcóras ina ndéantar Measúnú Riachtanais ar pháistí faoi 5 bliana d'aois mar atá foráilte i gCuid 2 den Acht um Mhíchumas 2005 agus ina mbíonn comhoibriú go háitiúil idir Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, An tSeirbhís Náisiúnta Siceolaíochta Oideachais agus an Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta.
6. Sheol an Chomhairle Nuachtlitr nua, NCSE News, agus foilsíodh eagrán Mhí na Bealtaine agus na Nollag 2009 ar an idirlíon.
7. Tosnaíodh athbhreithniú náisiúnta ar dháileachán Cúntóirí Riachtanas Speisialta ar iarratas ón Aire Oideachais agus Eolaíochta.
8. Phróiseáil Eagraithe Riachtanas Speisialta Oideachais breis is 11,000 iarratas d'uaireanta breise múinteoireachta i mbunscoileanna agus scoileanna dara leibhéal.
9. Phróiseáil Eagraithe Riachtanas Speisialta Oideachais os cionn 4,600 iarratas do thacaíocht CRS(SNA) i mbunscoileanna agus i scoileanna dara leibhéal.

10. Rinneadh tuilleadh forbartha maidir le rialachas agus infrastruchtúr CNOS lena chinntiú go bhfuiltear ag cloí le Cód Dea-chleachtais um Rialachas na gComhlachtaí Stáit 2009.

Tosaíocht Straitéiseach 1: Éascaíocht a dhéanamh do leanaí a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais acu chun oideachas cuí a fháil i dtimpeallacht uileghabhálach

An Próiseas Dáileacháin Acmhainní 2009

Eisíodh treoirlínte ar an 11 Márta 2009 maidir leis an bpróiseas iarratais chuig na bunscoileanna, iar-bhunscoileanna agus scoileanna speisialta go léir. Thagair na treoirlínte do phróiseas a bhí cosúil leis an gceann a úsáideadh an bhliain seo caite. De réir mar a tharla sna blianta roimhe seo, iarradh ar scoileanna iarratais a dhéanamh ar acmhainní tamall maith roimh dheireadh na bliana scoile ionas go bhféadfadh ERSO(SEN) an scoil a chur ar an eolas maidir le toradh an phróisis iarratais faoi dheireadh na bliana scoile reatha. Rinneadh iarratais, a raibh na tuarascálacha gairmiúla riachtanacha in éineacht leo, a phróiseáil de ghnáth laistigh de thréimhse 4 – 6 seachtaine.

De réir an phróisis iarratais caithfidh an ERSO (SEN) na hacmhainní a saoradh de bharr leanaí le RSO (SEN) a bheith ag fágáil na scoile, a chur san áireamh nuair a bhíonn leibhéal foriomlán na n-acmhainní a theastóidh ón scoil don mhí Mheán Fómhair ina dhiaidh sin á ríomh.

Cuireadh scoileanna ar an eolas chomh maith faoi threoirlínte nua na Roinne Oideachais agus Eolaíochta maidir le hiompar scoile, a thagair go háirithe d'iompar scoile do leanaí le riachtanais speisialta oideachais chuig scoileanna/ranganna speisialta.

Leagtar amach anailís iomlán ar na hiarratais a phróiseáil an CNOS don scoilbhliain 2008-2009, lena n-áirítear aicme míchumais in Aguisín 4

Athbhreithniú i leith Cúntóirí Riachtanas Speisialta (SNA)

D'iarr an Roinn Oideachais agus Eolaíochta ar an CNOS socruithe a dhéanamh chun go bhféadfadh na hEagraithe Riachtanas Speisialta Oideachais athbhreithniú a dhéanamh ar dháileachán Cúntóirí Riachtanas Speisialta i ngach scoil chun a chinntiú

go bhfuiltear ag cloí leis an gcritéir atá leagtha síos do cheapachán na gcúntóirí seo. Thosaigh an t-athbhreithniú i mí Aibreáin 2009 agus rinneadh teagmháil le gach Bunscoil, Scoil Dara Leibhéal agus Scoil Speisialta a fhaigheann tacaíocht CRS(SNA) chun dátaí don athbhreithniú a shocrú. Táthar ag súil go mbeidh an t-athbhreithniú críochnaithe i mí Márta 2010 agus cuirfear tuarascáil iomlán ar fáil don Chomhairle le formheas sula gcuirfear faoi bhráid an Aire Oideachais agus Eolaíochta í. Meastar go mbeidh 3,000 scoil ar fud na tíre páirteach san athbhreithniú seo.

Córas Achomhairc

Tar éis dul i gcomhairle le Comhlachtaí Bainistíochta, bheartaigh CNOS próiseas struchtúrtha achomharc a thabhairt isteach, ina mbeadh ar chumas scoileanna agus más cuí, tuismitheoirí achomharc a dhéanamh ar chinneadh an Eagraí Riachtanas Speisialta Oideachais maidir le leithdháileadh acmhainní don scoil. Tugadh cuireadh do roinnt scoileanna a bheith páirteach sa phróiseas pólótach agus meastar go mbeidh an próiseas pólótach críochnaithe go luath i 2010. Chomh luath agus a bheidh an próiseas pólótach críochnaithe, cuirfear gach scoil ar an eolas faoin bpróiseas agus cuirfear tús leis an deis achomhairc seo do scoileanna agus tuismitheoirí ar fud na tíre.

Beidh dhá chéim sa phróiseas. Ar an gcéad dul síos déanfaidh an tEagraí Riachtanas Speisialta Oideachais réasúnaíocht a chur i láthair i dtaca leis an gcinneadh agus toscaí fothacaithe an chinnidh. Ansin, tabharfar cuireadh don scoil/tuismitheoir achomharc a dhéanamh má léiríonn siad gur mian leo sin a dhéanamh. Ag an dara céim, nuair a fhaightear an t-achomharc, scrúdóidh Eagraí Riachtanas Speisialta Oideachais Sinsearach an cinneadh agus an toradh. Is féidir leis an Eagraí Sinsearach glacadh leis an mbunchinneadh nó an cinneadh sin a athrú agus cuirfidh sé/sí aiseolas i scríbhinn chuig an achomharcóir ag sonrú na réasúnaíochta a bhí leis an gcinneadh.

Oideachas Uileghabhálach

Chríochnaigh Fóram Comhairleach CNOS agus chuir an Chomhairle a hainm le tuarascáil dár teideal ‘Léirbhreithnú ar an litríocht maidir leis na prionsabail agus na cleachtais i dtaca le hoideachas uileghabhálach do leanáil le riachtanais speisialta oideachais’.

Mhol an Grúpa Comhairleach, agus an doiciméad thuas á chur i láthair acu don Chomhairle, gur chóir creatlach uileghabhála agus uirlis féinmheasúnaithe a fhorbairt ar féidir le scoileanna iad a úsáid ar bhonn deonach chun a leibhéal uileghabhála a mheas. Tagann sé seo le gníomhaíochtaí straitéiseacha CNOS agus bunaíodh grúpa comhairleach idir-áisíneach chun an obair seo a chur chun cinn.

Clár Taighde

Cuireadh críoch leis an Athbhreithniú ar Scoileanna agus Ranganna Speisialta, a choimisiúnaigh an Chomhairle ar iarratas ón Aire Oideachais agus Eolaíochta agus cuireadh na torthaí i láthair ag Seimineár Taighde ar an 11 Nollaig 2009.

Cuideoidh roinnt tionscadal taighde atá coimisiúnaithe mar pháirt den chlár taighde comhaontaithe, le heolas a chur ar fáil faoin mbealach ar féidir oideachas cuí a sholáthar do leanaí le riachtanais speisialta oideachais i dtimpeallacht uileghabhálach. Tá siad seo a leanas san áireamh

- Staidéar ar thaithí na ndaltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu ar aistriú a dhéanamh ón bhunscoil go dtí an iar-bhunscoil.
- Athbhreithniú ar Phróiseas Leithdháileadh Acmhainní agus Measúnú ar Úsáid Acmhainní i Scoileanna.

Foilsíú Nuachtlitir na Comhairle

Seoladh nuachtlitir NCSE, dár teideal NCSE News agus foilsíodh eagráin mhí Bealtaine agus na Nollag 2009 ar an idirlíon. Is í príomhchuspóir na nuachtlitreach ná deis chumarsáide a thabhairt don Chomhairle lena príomhpháirtithe leasmhara agus eolas a scaipeadh maidir le hobair na Comhairle agus a cuid tosaíochtaí leanúnacha. Tá ionchur sa nuachtlitir ó fheidhmeannas CNOS, scoileanna, Eagraithe Riachtanas Speisialta Oideachais agus tuismitheoirí páistí le riachtanais speisialta oideachais. Seoladh nasc don nuachtlitir chuig gach scoil agus chuig cuid mhaith de na páirtithe leasmhara.

Tosaíocht Straitéiseach 2: Aithint agus deimhniú clár oideachais do leanaí a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais acu a chur chun cinn agus monatóireacht a dhéanamh ar thorthaí

Clár Taighde

Chuir roinnt tionscadal taighde a coimisiúnaíodh mar chuid den chlár comhaontaithe go mór le tuiscint a chothú ar an dara tosaíocht straitéiseach seo. San áireamh tá siad seo a leanas:

- Léirbhreithnú ar an Litríocht Taighde Idirnáisiúnta ar Churaclam agus Ábhar a Bhaineann le Rochtain Curaclam do Dhaltaí le Riachtanais Speisialta Oideachais i Scoileanna Dara Leibhéal agus
- Staidéar chun iniúchadh a dhéanamh ar chur i bhfeidhm an churaclaim i ranganna bunscoile príomhshrutha, lena n-áirítear daltaí sna naíonáin shóisearacha agus shinsearacha, rang a haon agus rang a dó, a bhfuil riachtanais éagsúla speisialta oideachais acu; agus rochtain ar an gcuraclam i measc na ndaltaí sin.

Ionadaíocht ar Choistí Stiúrtha

Bhí ionadaíocht ag CNOS ar Choistí Stiúrtha na n-eagras seo a leanas a raibh baint acu le sainaitheint cláir oideachais do leanaí le RSO(SEN):

- An Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta – Coiste Stiúrtha um Oideachas Speisialta
- Seirbhís Tacaíochta um Oideachas Speisialta
- Fochoiste Oideachais Speisialta Chomhchoiste an Chomhbhoird Bainisteoirí

Tosaíocht Straitéiseach 3: Comhordú a dhéanamh ar sholáthar na dtacaíochtaí chun éascaíocht a dhéanamh chun oideachas uileghabhálach agus éifeachtach a chur ar fáil do leanaí a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais acu

Clár Taighde

Rinneadh tonscadal taighde a choimisiúnú mar chuid den chlár aontaithe a thabharfaidh eolas faoi ábhar a bhaineann leis an tríú tosaíocht straitéiseach. Ba é ‘Suirbhé Náisiúnta ar Dhearcadh agus Taithí Tuismitheoirí i Leith Seirbhísí Oideachais Speisialta go Náisiúnta agus go hÁitiúil’ teideal na tuarascála.

Bunaíodh grúpa comhairleach idir-áisiúneach chun iniúchadh tosaigh a dhéanamh ar riachtanais leanaí atá géarshuaite ina mothúcháin agus/nó a bhfuil géardheacrachtaí iompraíochta acu (ED/BD) a d’fhéadfadh iad a eisiamh ó scoileanna speisialta do Neamhoird Mothúcháinach nó Iompraíochta géar, mar gheall ar fhoréigean leanúnach atá mar bhagairt do mhúinteoirí, daltaí eile agus/nó iad féin. Chríochnaigh an grúpa seo a chuid oibre i 2009 agus scrúdóidh an Sainghrúpa nuabhunaithe Polasaí agus Taighde um Oideachais do Leanaí le Deacrachtaí Mothúcháin agus Iompar (EBD) torthaí na tuarascála seo.

Measúnú Riachtanas (Do pháistí faoi 5 bliana d’aois)

Is gné fíor thábhachtach den Straitéis Náisiúnta um Mhíchumas é an tAcht um Mhíchumas agus tá sé d’aidhm aige tacaíocht a sholáthar do dhaoine le míchumas chun go mbeadh ar a gcumas a bheith rannpháirteach sa sochaí trí sheirbhísí sonracha a chur ar fáil dóibh maraon le rochtain ar sheirbhísí poiblí príomhshrutha a fheabhsú.

Tháinig Cuid 2 d’Acht um Mhíchumas, 2005 i bhfeidhm i mí an Mheithimh 2007 agus dá réir bunaíodh córas chun measúnú a dhéanamh ar pháistí faoi bhun 5 bliana d’aois le míchumas. Phróiseáil CNOS gach iarratas ar chúnamh ó na hOifigigh Measúnachta go lárnach ina gceanncheathrú i mBaile Átha Troim. Chuir An tSeirbhís Náisiúnta Siceolaíochta Oideachais (NEPS) cúnadh ar fáil (arís ar bhonn lárnach)

ionas go mbeadh an fhreagairt cuí i ngach cás. Glacadh leis an gcur chuige lárnach seo ionas go mbeifí in ann cuntas a fháil ar an líon agus an cineál iarratas a fuarthas. Cé gur baineadh an aidhm seo amach, cuireadh moill ar fhreagairt i roinnt cásanna de bharr na n-iarratas ar fad a bheith á bpróiseáil in ionad lárnach amháin.

Aontaíodh, go luath i 2009, gur chóir clár a leagan amach chun an próiseas a chur ar bhonn áitiúil. Aontaíodh i bprionsabal go bhféadfadh an tOifigeach Measúnachta (FSS) iarratais a tharchur chuig ionadaí áitiúil CNOS i.e. Eagraí Riachtanas Speisialta Oideachais (SENO) agus d'fhéadfadh an tEagraí cúnamh a iarraidh ó sheirbhísí SNSO (NEPS) dá mbeadh gá leis.

Aontaíodh clár oiliúna réigiúnach, a dhéanfaidh comhoiliúint ar oifigigh measúnachta (FSS), eagraithe riachtanas speisialta oideachais (CNOS) agus siceolaithe (NEPS) a thabharfadh tuiscint níos fearr do gach grúpa faoi leith faoi ról an dá ghrúpa eile sa phróiseas. Is é an rud is fearr faoin gcur chuige seo ná go dtugann sé cúnamh chun leanaí le riachtanais speisialta oideachais a aithint go luath agus dá bharr seo go bhféadfaí próiseas pleanála níos fearr a chur i bhfeidhm do na leanaí seo sula gcláraíonn siad i scoil.

Beidh páistí a ndéantar measúnú orthu faoi fhorálacha an Achta um Mhíchumas i dteideal athbhreithniú bliantúil. Déanfaidh an tOifigeach Measúnachta an t-athbhreithniú seo agus beidh an dá ghné, sláinte agus oideachas mar pháirt den phróiseas measúnachta.

Ombudsman do Leanaí

I 2009 thug an CNOS freagairt ar chúig imscrúdú a thionscnaigh an tOmbudsman do Leanaí faoin Acht um Ombudsman do Leanaí, 2002 maidir le ról na Comhairle i leith dáileadh acmhainní ar leanaí áirithe a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu. I dtrí cinn de na cásanna sin, chinn an tOmbudsman do Leanaí nach raibh aon fhianaise ar mhíriarachán ann agus nach raibh gá le haon imscrúduithe eile. Tá imscrúduithe ar siúl fós sa dá chás atá fágtha.

I 2009 bhí naoi gcás eile fágtha oscailte ó 2008. I sé cinn de na cásanna sin, cinneadh nach raibh gá le haon imscrúdú eile agus tá imscrúduithe ar siúl fós sa dá chás eile. Bhain na gearáin a rinneadh chuig an Ombudsman go ginearálta le cinntí maidir le leibhéal rochtana an linbh a bhí i gceist ar acmhainní CRS (SNA) nó ar iompar chun na scoile.

Próiseáil Achomharc faoi Alt 29 den Acht Oideachais

Forálann Alt 29 den Acht Oideachais gur féidir le tuismitheoirí achomharc a dhéanamh i leith cinntí a dhéanann scoil, is iad na cinntí sin:

- Eisiamh buan ón scoil
- Fionraí ón scoil
- Diúltiú leanbh a chlárú

Déantar an t-achomharc chuig an gCoiste Achomharc a bhunaigh Ard-Rúnaí na Roinne Oideachais agus Eolaíochta.

Sholáthair an Chomhairle faisnéis don Choiste Achomharc i 2009, maidir le thart ar 95 cás a bhain le leanaí a ndearnadh an diagnóis go raibh riachtanais speisialta oideachais acu, inar spreagadh próiseas faoi alt 29.

D'aistharraing tuismitheoirí an t-achomharc i 30% de na cásanna seo. Níor seasadh leis an achomharc i 35% de na cásanna agus glacadh leis an achomharc i 18% de na cásanna. Cuireadh áisitheoir ar fáil nó rinneadh réiteach áitiúil eile i 17% de na cásanna.

Ag obair i gcomhar le hÁisíneachtaí eile

1. An Bord Náisiúnta Leasa Oideachais (NEWB)

Forbraíodh socruithe oibríochta i gcomhar leis an BNLO (NEWB) le cur ar a gcumas comhoibriú le chéile chun cabhrú le leanaí le riachtanais speisialta oideachais agus a dtuismitheoirí. D'aontaigh BNLO, CNOS agus an Roinn

Oideachais agus Eolaíochta ar na prótacail agus tá siad á gcur i bhfeidhm anois. Déanfar athbhreithniú air faoi mar a oibríonn na prótacail i lár 2010.

2. An tSeirbhís Náisiúnta Síceolaíochta Oideachais (NEPS)

Tá Prótacail Oibríochta maidir leis an mbealach is éifeachtaí le cur ar chumas SNSO (NEPS) agus CNOS (NCSE) comhoibriú le chéile chun tacaíocht a thabhairt do leanaí, a dtuismitheoirí agus scoileanna á bhforbairt faoi láthair.

3. Coláiste ns Síciatraithe

Tionóladh cainteanna le Coláiste na Síciatraithe i 2009 chun aontú ar theimpléad le húsáid i leithdháileadh acmhainní do leanaí le Neamhoird Mothúcháinach agus Iompraíochta.

4. Grúpa Tras-rannach idir Sláinte agus Oideachas

Bhí ionadaíocht ó CNOS ar an ngrúpa seo i 2009.

5. An Roinn Oideachais agus Eolaíochta

Lean an CNOS ar aghaidh ag glacadh páirte san Athbhreithniú Luach ar Airgead agus Beartas maidir le scéim an Chuntóra Riachtanas Speisialta agus bhí ionadaíocht ag an gComhairle ar an gCoiste Stiúrtha.

6. Institiúid Eacnamaíochta agus Taighde Sóisialta (ESRI)

Bhunaigh an IETS Bord Stiúrtha nua dá gClár Taighde um Fágáil Scoile in Éirinn agus tá ionadaíocht ag CNOS ar an mBord seo.

7. Oifig Náisiúnta do Chothromas Rochtana an Údaráis um Ardoideachais

Lean an CNOS lena hionadaíocht ar Ghrúpa Comhairleach na hOifige Náisiúnta do Chothromas Rochtana ar an Ardoideachas.

8. An Gníomhaireacht Eorpach um Fhorbairt an Oideachas Riachtanas Speisialta (EADSNE)

Bhí ionadaíocht ag CNOS ag cruinnithe débhlíantúla na Gníomhaireachta Eorpaí i mí Aibreán agus i mí na Samhna 2009 Bhí ionadaíocht ag an

gComhairle freisin ag cruinniú tosaigh tionscadail an GEFORS (EADSNE), dár teideal ‘Oideachas Múinteoirí don Uileghabháil’ a tionóladh i mBaile Átha Cliath i mí Dheireadh Fómhair 2009.

Leabhrán Eolais do Thuismitheoirí

Tosnaíodh ag obair ar chur le chéile Leabhrán Eolais do Thuismitheoirí a chuirfidh eolas agus treoir ar fáil faoi oideachas do leanaí le riachtanais speisialta oideachais. Meastar go mbeidh dréacht den leabhrán seo ar fáil le cur faoi bhráid na bpáirtithe leasmhara i rith 2010.

Tosaíocht Straitéiseach 4: Cur leis an soláthar oideachais do leanaí a bhfuil RSO (SEN) acu trí thaighde agus comhairle beartas d’ardchaighdeán a thabhairt maidir le saincheisteanna RSO (SEN)

Clár Taighde

Críochnaíodh na tionscadail taighde seo a leanas i 2009:

- Athbhreithniú ar scoileanna agus ranganna speisialta.
- Trí léirbhreithniú ar litríocht idirnáisiúnta faoin bhfianaise atá ar fáil maidir le húsáid na gcleachtas is fearr agus torthaí fianaise-bhunaithe in oideachas daltaí agus mac léinn atá bodhar/nó a bhfuil lagú éisteachta orthu: atá dall/lagamharc acu: a bhfuil uathachas orthu.
- Léirbhreithniú ar litríocht idirnáisiúnta ar na nósanna imeachta/uirlísí diagnóiseacha a úsáidtear chun míchumas a dhiagnóisiú agus na nósanna imeachta/uirlísí measúnaithe a úsáidtear chun na riachtanais speisialta oideachais a eascraíonn as míchumas diagnóisithe a aithint.

Tá obair ag leanacht ar aghaidh ar na tionscadail a leanas:

- Léirbhreithniú ar an litríocht idirnáisiúnta faoin bhfianaise maidir le húsáid na gcleachtas is fearr agus torthaí a thagann dá bharr seo ó thaobh oideachas do dhaltaí agus do mhicléinn le deacrachtaí mothúchánacha agus iompraíochta.
- Measúnú ar thaithí na ndaltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu ar aistriú a dhéanamh ó bhunscoil go dtí iar-bhunscoil.

- Staidéar chun iniúchadh a dhéanamh ar chur i bhfeidhm an churaclaim i ranganna bunscoile príomhshrutha, lena n-áirítear daltaí sna naíonáin shóisearacha agus shinsearacha, rang a haon agus rang a dó, a bhfuil riachtanais éagsúla speisialta oideachais acu; agus rochtain ar an gcuraclam i measc na ndaltaí sin.
- Suirbhé náisiúnta tuismitheoirí i leith tuairimí agus taithí ar sheirbhísí oideachais speisialta, áitiúla agus náisiúnta.

Rinneadh roinnt tionscadail nua a choimisiúnú:

- Taighde Uileghabhálach i scoileanna in Éirinn. Is staidéar fadama thar trí bliana ar dtús, a bheidh ann a scrúdóidh soláthar oideachais speisialta i scoileanna na hÉireann, taithí na ndaltaí/mac léinn le riachtanais speisialta oideachais ar an gcineál oideachais atá ar fáil agus na torthaí a thagann dá bharr.
- Staidéar Leitheadúlachta um Riachtanas Oideachas Speisialta/Míchumas ina n-Áirítear Léirbhreithnú ar Fhoinsí Sonraí maidir leis an Oideachas Speisialta.
- Athbhreithniú ar Phróiseas Leithdháileadh Acmhainní CNOS agus Measúnú ar Úsáid Acmhainní i Scoileanna.
- Iniúchadh ar an Taighde i Réimse an Oideachais Speisialta ar Oileán na hÉireann ó 2000 i leith.
- Staidéar ar Thaithí Rochtain agus Dul Chun Cinn Mac Léinn le Riachtanas Speisialta Oideachais ón Oideachas Éigeantach go Réimse an Bhreisoideachais agus an Ardoideachais.
- Léirbhreithniú ar an Litríocht Idirnáisiúnta a bhaineann le Curaclam agus Rochtain Curaclam do Mhic Léinn le Riachtanas Speisialta Oideachais i Scoileanna/dTimpeallacht Dara Leibhéal.

Seimineár Taighde

Tionóladh an chéad seimineár taighde de chuid CNOS i mí na Nollag 2009. Thug an seimineár forléargas ar chlár taighde reatha CNOS agus rinneadh cur i láthair ar phríomhthuarascálacha taighde a bhí formheasta ag an gComhairle.

Tionscnaimh Polasaí 2009

Comhaontaíodh Creatlach um Fhorbairt Polasaí mar threoir do chlár oibre CNOS um fhorbairt polasaí, don tréimhse 2009-2010. Tiocfaidh forbairt ar pholasaí laistigh de

na srianta a aontaíodh agus de réir na dtosaíochtaí atá leagtha síos. Aithníodh freisin go bhféadfadh sé uaireanta go gcaithfeadh an Chomhairle polasaithe nár aontaíodh sa Chreatlach a chur chun cinn agus/nó go dtagann iarratas maidir le comhairle beartas ón Aire Oideachais agus Eolaíochta ó am go ham.

Tá an Chomhairle tiomanta anois glacadh lena ról reachtúil agus comhairle polasaí neamhspleách foirmeálta a chur faoi bhráid an Aire Oideachais agus Eolaíochta i réimsí éagsúla, mar atá leagtha amach in Alt 20 d’Acht ODRSO (EPSEN). Beidh an Chomhairle ag glacadh le hionchur agus comhairle ó raon leathan páirtithe leasmhara, saineolaithe agus cleachtóirí i réimse an oideachais speisialta, maraon le tarraingt ar a cuid taighde agus taithí féin.

Mar chuid den phróiseas comhairliúcháin, molann an Chomhairle go n-eagrófaí réimse leathan grúpaí/coistí chun na hábhair a bhaineann le polasaithe éagsúla a scrúdú agus a gcuid comhthuirimí a chur in iúl don Chomhairle tríd an bhfochoiste Straitéise agus Polasaí agus an Comhairleoir Oideachais Speisialta. Cuirfear na tuairimí seo san áireamh maraon leis an taighde ábhartha agus taithí na Comhairle féin nuair a bheidh an Chomhairle ag déanamh cinntí faoin gcomhairle a chuirfear faoi bhráid an Aire.

Bhunaigh CNOS Grúpa Comhairleach Taighde agus Polasaí um Oideachas do Leanaí le Neamhoird Mothúcháinach agus Iompraíochta chun cabhrú leis an gCoiste Straitéise agus Polasaí chun polasaí tosaigh a fhorbairt agus moltaí maidir le taighde a dhéanamh. Scrúdóidh an Chomhairle na moltaí agus is ar an gComhairle atá an fhreagracht ar deireadh comhairle a thabhairt don Aire Oideachais agus Eolaíochta maidir le hoideachas do leanaí agus do dhaoine eile le míchumas.

Thug an Chomhairle cuireadh do dhaoine aonaracha ó phríomh áisíneachtaí agus seirbhísí freastal ar an ngrúpa seo chun a chinntiú go mbeadh réimse leathan tuairimí léirithe ina gcuid pléchainteanna agus ina gcuid moltaí. Tiocfaidh an grúpa seo le chéile ar dtús ar feadh tréimhse bliana (Deireadh Fómhair 2009 –Deireadh Fómhair 2010).

Tosaíocht Straitéiseach 5: A chinntiú go ndéantar an CNOS a fhorbairt agus a chothabháil mar eagraíocht éifeachtach agus go n-oibríonn sé ar bhealach a lán-chomhlíonann a ceanglais reachtúla, rialála agus rialachais chorparáidigh

Forbairt na hEagraíochta

Lean an CNOS ar aghaidh ag forbairt mar eagraíocht éifeachtach de réir na riachtanas reachtúla agus rialúcháin, an polasaí atá leagtha síos, srianta buiséad agus foirne agus a dtosaíochtaí straitéiseacha.

I rith na bliana, lean CNOS ag forbairt a cuid rialachais agus infrastruchtúr eagraíochtúil agus cinntíodh gur chloígh an Chomhairle leis an gCód Cleachtais do Rialachas Comhlachtaí Stáit. Ag deireadh na bliana, choimisiúnaigh CNOS treoir uasdátaithe do bhaill na Comhairle a thugann léargas ar an gCód nua chomh maith le forbairtí ábhartha eile atá tarlaithe le gairid. Beidh an treoir nua seo ar fáil don Chomhairle nua i 2010.

Pleanáil Straitéiseach agus feidhmiú

Tá Ráiteas Straitéise CNOS 2008-2011 a leag an Chomhairle amach agus ar ghlac siad leis foilsithe ar shuíomh idirlín CNOS. Comhaontaíodh Plean Oibre bliana do 2009 a thagann leis an bPlean Straitéiseach agus déanfar monatóireacht ar fheidhmiú an phlean ar feadh na bliana.

Tuilleadh Forbartha ar Struchtúr na hEagraíochta

Tá CNOS eagraithe timpeall ar cheithre phríomhréimse feidhmeach mar atá:- Seirbhísí Oibríochta, Polasaí, Taighde agus Forbartha agus Seirbhísí Corparáideacha. Tá Ceann Feidhme freagrach, a dhéanann tuairisciú chuig Phríomhfheidhmeannach CNOS, i bhfeighil gach ceann de na réimsí seo.

Tá achoimre ginearálta de struchtúr eagraíochta CNOS ar fáil in Aguisín 3.

Forbairtí maidir le hAcmhainní Daonna

Tá líon foirne CNOS faoi réir formheasa an Aire Oideachais agus Eolaíochta agus an Aire Airgeadais. Ag tús 2009, bhí 113 fostaí sa Chomhairle, ba phoist Eagraithe Riachtanas Speisialta Oideachais nó Eagraithe Speisialta Oideachais Sinsearacha iad 86 de na postanna sin. Tá sonraí maidir leis an líon foirne a ceadaíodh do CNOS i 2009 ar fáil in Aguisín 2. Ceadaíodh 10 bpost breise do ERSO (SENO) i mí Eanáir 2009 de bharr gur aithníodh an gá a bhí le dul chun cinn agus feabhas a chur ar sheirbhísí túslíne na Comhairle, is iad sin seirbhísí ó na hEagraithe Riachtanas Speisialta Oideachais.

Moratorium an Rialtais ar Earcaíocht

Ar an 30 Márta 2009, chuir an Rialtas in iúl do gach Roinn Rialtais agus Gníomhaireacht Stáit, CNOS san áireamh, go raibh cinneadh déanta acu bearta maidir le sábháil airgid a chur i bhfeidhm agus dá bhrí sin nach raibh cead aon fholúntas foirne a líonadh ná aon earcú a dhéanamh do phostanna nua, agus go mbeadh an moratorium seo i bhfeidhm go dtí deireadh 2010.

De bharr an fhíor riachtanas a bhaineann le seirbhísí túslíne CNOS, lorgaíodh go gníomhach go maolófaí ar an moratorium seo i gcás soláthar foirne in earnáil na nEagraithe Riachtanas Speisialta Oideachais

Luathscor agus Scéim Sos Gairme dreasaithe

Tugadh isteach scéim luathscoir dhreasaithe agus scéim sos gairme dreasaithe a bhí saindeartha chun líon na n-oibríthe sa tseirbhís phoiblí maraon le costais phá an státchiste a laghdú i 2009 agus sna blianta amach romhainn. Bhí an dá scéim ar fáil d'Fhoireann Cheanncheathrú CNOS. De bharr tábhacht seirbhísí túslíne na ERSO (Seno), ní raibh an scéim seo ar fáil dóibh. Ceadaíodh luathscor do dhuine d'fhoireann Cheanncheathrú CNOS (Príomhoifigeach Cúnta) faoin scéim luathscoir dhreasaithe. Ceadaíodh sos gairme trí bliana d'Oifigeach Feidhmiúcháin faoin scéim sos gairme dreasaithe. Níor tugadh chun críche i 2009 ath-implonú barrachas foirne ó aon áit eile sa tseirbhís phoiblí chun na folúntais a cruthaíodh a líonadh.

Oiliúint agus Forbairt Foirne

Cuireadh clár chuí oiliúna agus forbartha ar fáil don fhoireann agus tá straitéisí á bhforbairt ar bhonn leanúnach. Cuireadh clár suntasach in oiliúint cumarsáide ar fáil

don fhoireann iomlán de bharr gur aithníodh go raibh gá leis. Aithnítear agus cuirtear oiliúint ar fáil chomh maith i réimsí tábhachtacha inniúlacht foirne i gcomhthéacs an Chórais Bainistíochta agus Forbartha Feidhmíochta (PMDS).

An Córas Bainistíochta agus Forbartha Feidhmíochta (PMDS)

Tá an CBFF á fhorbairt agus á chur i bhfeidhm sa CNOS amhail mar atá i rannóga eile sa státseirbhís agus in áisíneachtaí eile. Cuireadh clár iomlán CBFF i bhfeidhm don fhoireann i 2009 tar éis dóibh dul faoi oiliúint shonrach i 2008.

Forbairt um Theicneolaíocht Eolais agus Cumarsáide

Tá CNOS ag leanacht ag forbairt, cothú agus ag bainistiú córas Teicneolaíochta Eolais agus Cumarsáide atá éifeachtach sábháilte, chomh maith le hinfrastruchtúr do 40 oifig agus 100 úsáideoir. Tá córas nasctha soghluaiste atá sábháilte ar fáil don fhoireann a oibríonn le scoileanna agus tuismitheoirí. Tá sé seo riachtanach chun seirbhís éifeachtach, inniúil a chur ar fáil agus a bhainistiú ó cheann ceann na tíre.

Tá CNOS ag leanacht ar aghaidh ag tacú, ag bainistiú agus ag cur i bhfeidhm a gCóras Riaracháin um Oideachas Speisialta a bhíonn á úsáid ag an gComhairle agus an fhoireann chun eolas maidir le cásanna a thaifead, chun próisis a riaradh agus chun eolas bainistíochta a chur ar fáil.

Infrastruchtúr Cóiríochta Oifigí

Tá líonra de 41 oifig ag CNOS ar fud na tíre, a gceanncheathrú i mBaile Átha Troim, Co. na Mí, san áireamh. Oibríonn foirne áitiúla CNOS óna n-oifigí áitiúla agus cuireann siad seirbhís dhíreach ar fáil do scoileanna agus tuismitheoirí ina gceantair. Tá an CNOS ag leanacht ag cothú agus ag forbairt líonra oifigí de réir na ngnásanna cuí agus riachtanais eagraíochta agus polasaí.

Tá sonraí maidir le hOifigí na CNOS ar fáil in Aguisín 1

Airgeadas agus Rialachas

Tá an Chomhairle ag cloí go hiomlán le téarmaí an Chód Cleachtais um Rialachas na gComhlachtaí Stáit.

Úsáideadh na nósanna imeachta cuí maidir le tuarascáil airgeadais, iniúchadh inmheánach, taisteal agus soláthar.

Tá cóid iompair do bhaill an chomhairle maidir le gnó i bhfeidhm agus cloíodh go hiomlán leo.

Comhlíonadh go hiomlán polasaí an rialtais maidir le pá agus pinsean líon foirne, costais, uimhreacha agus coinníollacha seirbhíse.

Chomhlíon an Chomhairle a cuid oibleagáidí faoin dlí Cánach.

Níor íocadh aon táillí stiúrthóra le baill na Comhairle.

Tá céimeanna glactha ag an gComhairle chun timpeallacht chuí rialaithe a chinntiú trí:

- cinnte a dhéanamh de go gcomhlíonann an CNOS a hoibleagáidí airgeadais faoin Acht
- sainmhíniú soiléir a thabhairt ar fhreagrachtaí bainistíochta i struchtúir eagrúcháin shainmhínithe le leithscaradh soiléir dualgas
- nósanna imeachta cuí rialaithe a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm
- coistí cuí de chuid na Comhairle a bhunú chun fócas níos mó a dhíriú ar réimsí sonracha agus
- feidhm iniúchta inmheánaigh a bhunú.

Tá an córas bainistíochta airgeadais inmheánaigh bunaithe ar chreatlach, a bhfuil sé mar aidhm aici faisnéis rialta bhainistíochta, nósanna imeachta (lena n-áirítear leithscaradh dualgas, teorainneacha údaraithe agus lámhleabhar nósanna imeachta doiciméadaithe) agus córas tarmligin agus cuntasachta a sholáthar. Áirítear air, go háirithe:

- córas cuimsitheach buiséadaithe le buiséad bliantúil, a ndéanann an Chomhairle é a athbhreithniú agus a chomhaontú sula gcuirtear faoi bhráid na Roinne Oideachais agus Eolaíochta é;
- buiséad oibriúcháin a gcomhaontaíonn an Chomhairle air, bunaithe ar na teorainneacha forordaithe buiséid a leagann an Roinn Oideachais agus Eolaíochta amach;

- athbhreithniú mionsonraithe a dhéanann an Feidhmeannas agus an Chomhairle ar thuarascálacha airgeadais míosúla agus don tréimhse cothrom le dáta a léiríonn feidhmíocht airgeadais i gcomparáid leis an mbuiséad;
- athbhreithniú rialta a dhéanann an Feidhmeannas agus an Chomhairle ar thuarascálacha airgeadais agus príomhtháscairí oibriúcháin agus
- treoirlínte soláthair agus tairisceana a shainmínítear go soiléir.

I 2009 lean CNOS ar aghaidh ag obair, ag cothú, ag déanamh athbhreithnithe agus ag forbairt nósanna imeachta maidir le bainistíocht riosca agus soláthair de réir dea-chleachtas agus ag cloí leis an gCód Cleachtas.

Foilseofar cuntais iniúchta CNOS don bhliain 2009 ar Shuíomh Idirlín CNOS.

Rialachas

Comhairle na Comhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta

Is í Comhairle CNOS, údarás Rialachais na Comhairle agus ceapann an tAire Oideachais agus Eolaíochta í faoi Alt 21 den Acht um Oideachas do Dhaoine a Bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais Acu 2004. Ceapadh an chomhairle reatha do théarma trí bliana a thosaigh ar an 1 Eanáir 2007 agus a rachaidh in éag an 31 Nollaig 2009.

Comhaltacht na Comhairle

Cheap an tAire Oideachais agus Eolaíochta an Cathaoirleach agus 12 comhalta eile den Chomhairle ó dhaoine a raibh suim speisialta nó in oideachas leanaí atá faoi mhíchumas nó a bhfuil eolas acu ina leith sin. Tá beirt ar an gComhairle a d'ainmnigh an tÚdarás Náisiúnta Míchumais agus duine amháin ainmnithe ag an Aire Sláinte agus Leanaí.

Cruinnithe na Comhairle

Tháinig an Chomhairle le chéile seacht n-uaire i rith 2009. Tá sonraí maidir le freastal na mball ar na cruinnithe ar an gcéad leathanach eile.

Comhaltaí Chomhairle na CNOS i rith 2009		Freastal
An tUasal Sydney Blain (Cathaoirleach)	Príomhoide, Coláiste Oideachais Eaglais na hÉireann, Baile Átha Cliath 6	7
An tUasal Christy Lynch	Príomhfheidhmeannach KARE, Ainmnithe ag ÚNM (NDA)	6
An Dr Seamus Hegarty	Cathaoirleach an Chumainn Idirnáisiúnta um Meastóireachta na Gnóthachtála Oideachasúla, Iar- Stiúrthóir NFER	5
Siobhan Barron, Uasal	Stiúrthóir, an tÚdarás Náisiúnta Míchumais, ainmnithe ag ÚNM (NDA)	6
An tUasal Rory O Sullivan	Príomhoide, Coláiste Breisoideachais Chill Easra, Baile Átha Cliath	4
Teresa Griffin Uasal	Príomhoide, An Rannóg Oideachais Speisialta, An Roinn Oideachais agus Eolaíochta	7
An tUasal Tom O Sullivan	Ard-Rúnaí Cúnta, Cumann Múinteoirí Éireann. Iar- Phríomhoide Scoil Náisiúnta Buachaillí Sheanáin, Luimneach	6
An tOllamh Patricia Noonan Walsh (féach nóta 3 thíos)	Ollamh Staidéar Míchumais, UCD. Leas-Uachtarán, <i>International Association for the Scientific Study of Intellectual Disability</i>	4
Sr. Maighréad Ní Ghallchobhair	Leas- Chathaoirleach NABMSE, Iar-Phríomhoide Scoil Benincasa do leanaí a bhfuil deacrachtaí iompraíochta agus mothúchánacha acu	7
Anita Dillon Uasal	Comhordaitheoir ranga speisialta i Meánscoil na Toirbhirte i Killina, an Tulach Mhór, Contae Uíbh Fhailí	4
An tUasal Barry Murphy (féach nóta 2 thíos)	Príomhoifigeach, An Roinn Sláinte agus Leanaí, ainmnithe ag an Aire Sláinte agus Leanaí.	3
Caroline O Brien Uasal	Leas-phríomhoide Cúnta Meánscoil an Linbh Naofa (<i>Holy Child Secondary School</i>), Cill Ínion Léinín, Contae Bhaile Átha Cliath. Iarchomhalta de Bhord Stiúrthóirí Chluichí Oilimpeacha Speisialta Éireann.	2
An tUasal Don Mahon (féach nóta 1 thíos)	Príomhchigire Cúnta , An Roinn Oideachais agus Eolaíochta.	5

Nóta 1: Ceapadh Don Mahon ar an 27 Márta in ionad Gearóid Ó Conluain a d'éirigh as an gComhairle i mí Mheán Fómhair, 2008 nuair a ceapadh i bpost eile é.

Nóta 2: Ceapadh Barry Murphy ar an 27 Márta in ionad Dermot Ryan a d'éirigh as an gComhairle i mí na Nollag 2008 nuair a ceapadh i bpost eile é.

Nóta 3: D'éirigh an tOllamh Patricia Noonan Walsh as an gComhairle i mí Iúil 2009 nuair a ceapadh i bpost eile í.

Coistí Comhairle

Tá ceithre choiste bunaithe ag an gComhairle faoi Alt 33 den Acht ODRSO.

D'oibrigh na coistí sin i rith 2009 agus thuairiscigh siad chuig an gComhairle de réir a dtéarmaí tagartha agus a dtreoirlínte rialachais. Chomhaontaigh comhaltaí den Chomhairle chun feidhmiú ar choiste amháin nó níos mó. I gcás an Choiste Iniúcháireachta, cheap an Chomhairle Cathaoirleach seachtrach a bhfuil taithí ábhartha aige.

Taighde agus Cumarsáid
An Dr Seamus Hegarty (Cathaoirleach)
An tUasal Tom O Sullivan
An tOllamh Patricia Noonan Walsh
An tUasal Don Mahon

Straitéis agus Polasáí
An tUasal Christy Lynch (Cathaoirleach)
Caroline O Brien Uasal
Anita Dillon Uasal
Sr Maighréad Ni Ghallachobhair

Airgeadas
Siobhan Barron Uasal (Cathaoirleach)
An tUasal Rory O Sullivan
Teresa Griffin Uasal
An tUasal Dermot Ryan

Iníúchadh
An tUasal Donal Lawlor (Cathaoirleach)
An tUasal Christy Lynch
An Dr Seamus Hegarty
Siobhan Barron Uasal

Leas-Chathaoirleach na Comhairle

Thogh an Chomhairle Christy Lynch mar Leas-Chathaoirleach de réir Alt 19 (Sceideal 1) den Acht um Oideachais do Dhaoine a Bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais Acu, 2004.

An Fóram Comhairleach

Déanann Alt 22 den Acht ODRSO, 2004, foráil do bhunú fóraim chomhairligh, ag an gComhairle, a bhféadfaidh an Chomhairle dul i gcomhairle leo maidir le comhlíonadh a feidhmeanna. Féadfaidh an Chomhairle uaslíon 17 duine a cheapadh ar an bhfóram sin agus ní mór di dul i gcomhairle leis an Aire Oideachais agus Eolaíochta agus comhlachtaí eile sula ndéanann sí na ceapacháin.

Bhí na comhaltaí seo a leanas mar chuid den Fhóram Comhairleach don bhliain 2009:

Comhaltaí an Fhóraim Chomhairleach 2009	
An tUasal Jim Geraghty Cathaoirleach	Cumann Náisiúnta na bPríomhoidí agus Leas-Phríomhoidí (NAPD)
An tUasal Jim Moore	Cumann na dTuismitheoirí um Ghairmscoileanna agus Coláistí Pobail
Geraldine Graydon Uasal	Comhairle Náisiúnta na dTuismitheoirí (NPC)
Jennifer Duffy Uasal	Cumann Meánmhúinteoirí Éireann (ASTI)
Bernie Ruane Uasal	Aontas Múinteoirí Éireann (TUI)
Anne Fay Uasal	Cumann Múinteoirí Éireann (INTO)
Patricia McCrossan Uasal	Cumann Náisiúnta na mBord Bainistíochta in Oideachas Speisialta (NABMSE)
An tUasal Liam Ryder	Cumann na Scoileanna Pobail is Cuimsitheacha (ACCS)
An tUasal Sean Burke	An Cumann Gairmoideachais in Éirinn (IVEA)
An tUasal Pat Goff	Líonra Príomhoidí Bunscoile na hÉireann (IPPN)
Helen Guinan Uasal	Cónaidhm Náisiúnta na gComhlachtaí Deonacha
Joanne McCarthy Uasal	Cónaidhm na hÉireann um Mhíchumas (DFI)

An tUasal Bill Shorten	Cuimsiú Éireann
Marion Meaney Uasal	Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (HSE)
Frances Berry Uasal	Ionaid um Maireachtáil Neamhspleách
An tUasal Gerard McGuill	Comhbhord Bainistíochta (JMB)
Mary Horan Uasal	Ionadaí Airí
Maureen Costello Uasal	Ionadaí Airí
An tUasal Don Mahon	Ionadaí Cigireachta Airí
Sr Bernadette Carron	Cumann Bainistíochta na mBunscoileanna Caitliceacha (CPSMA)

Aguisín 1

Oifigí CNOS*

Baile Átha Troim, Co. na Mí (Ceanncheathrú na CNOS)	
Ceatharlach, Co. Cheatharlach	Caisleán an Bharraigh, Co. Mhaigh Eo
An Cabhán, Co. an Chabháin	An Uaimh, Co. na Mí
Inis, Co. an Chláir	Muineachán, Co. Mhuineacháin
Cathair Chorcaí (Mahon)	An Tulach Mhór, Co. Uíbh Fhailí
Mainistir Fhear Maí, Co. Chorcaí	Baile Ros Comáin
Mala, Co. Chorcaí	Sligeach, Co. Shligigh
Dún Mánmhaí, Co. Chorcaí	An tAonach, Co. Thiobraid Árann
Leitir Ceanainn, Co. Dhún na nGall	Cluain Meala, Co. Thiobraid Árann
Baile Dhún na nGall, Co Dhún na nGall	Cathair Phort Láirge
Tamhlacht, Co. Bhaile Átha Cliath	An Muileann gCearr, Co. na hIarmhí
Baile Bhlainséir, Co. Bhaile Átha Cliath	Inis Córthaidh, Co. Loch Garman
Lár Chathair Bhaile Átha Cliath	Cill Chomhghaill, Co. Chill Mhantáin
Camaigh, Co. Bhaile Átha Cliath	Bealach Conglais, Co. Chill Mhantáin
Domhnach Bat, Co. Bhaile Átha Cliath	Cora Droma Rúisc, Co Liatroma
An Charraig Dhubh, Co Bhaile Átha Cliath	Port Laoise, Co. Laoise
Cathair na Gaillimhe I	Cathair Luimnigh
Cathair na Gaillimhe II	An Caisleán Nua Thiar, Co. Luimnigh
Trá Lí, Co. Chiarraí	An tOspidéal, Co. Luimnigh
An Nás, Co. Chill Dara	An Longfort, Co. an Longfoirt
Cathair Chill Chainnigh	Droichead Átha, Co. Lú

* Féach ar shuíomh idirlín NCSE www.ncse.ie chun seoltaí iomlána a fháil

Aguisín 2

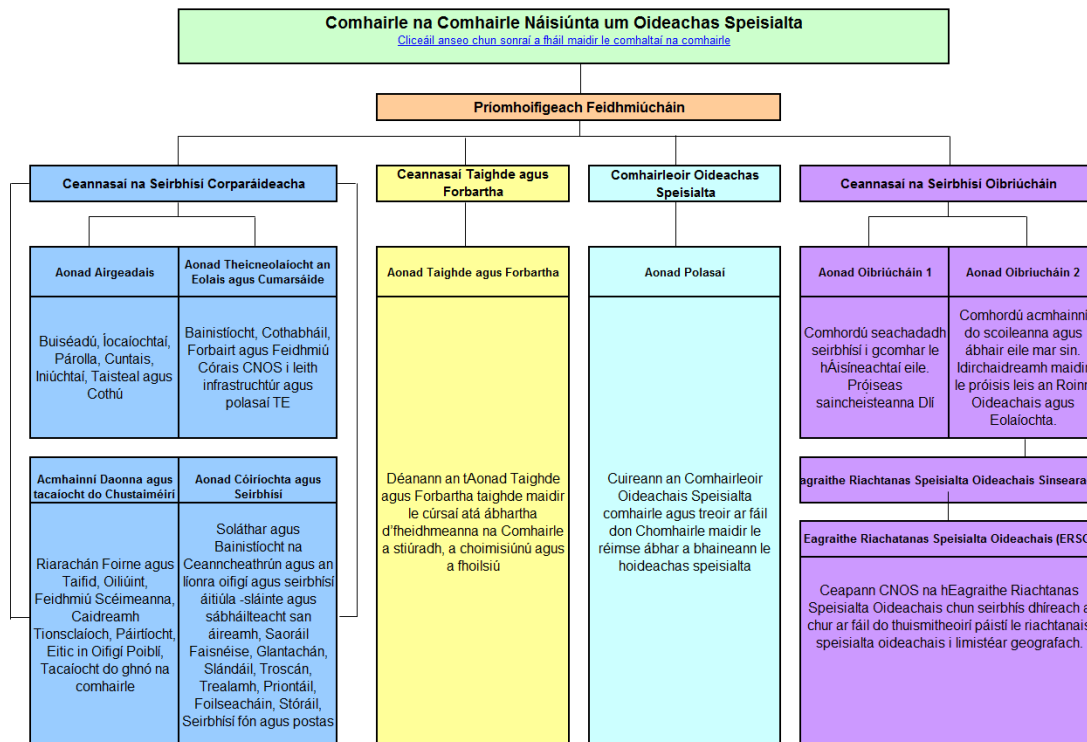
Foireann NCSE

	Poist cheadaithe 2009
Príomhfheidhmeannach	1
Príomhoifigeach	4
Príomhoifigeach Cúnta	6
Ardoifigeach Feidhmiúcháin	5
Oifigeach Feidhmiúcháin	5
Oifigeach Foirne	1
Oifigeach Cléireachais	3
Eagraí Sinsearach Riachtanas	
Speisialta Oideachais	12
Eagraí Riachtanas Speisialta	
Oideachais	86
Iomlán	123

Aguisín 3

An Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta *Struchtúr eagrúcháin*

Anailís ar Iarratais ar Dháileadh Acmhainní: Bunscoileanna

Iarratais i ndáil le Leanaí i mBunscoileanna

(Lena n-áirítear roinnt iarratas ó Scoileanna Speisialta)

Iarratais ar Mhúinteoireacht Acmhainne

Fuarthas **5,453** iarratas ar thacaíocht mhúinteoireachta acmhainne maidir le leanaí atá faoi mhíchumais íosmhinicíochta toisc go dtacaítear le leanaí atá faoi mhíchumais uasmhinicíochta tríd an tSamhail Dáileacháin Ghinearálta a oibríonn i mbunscoileanna. Fuair **4,427 (81%)** as na 5,453 iarratas tacaíocht d'uaireanta múinteoireachta acmhainne breise.

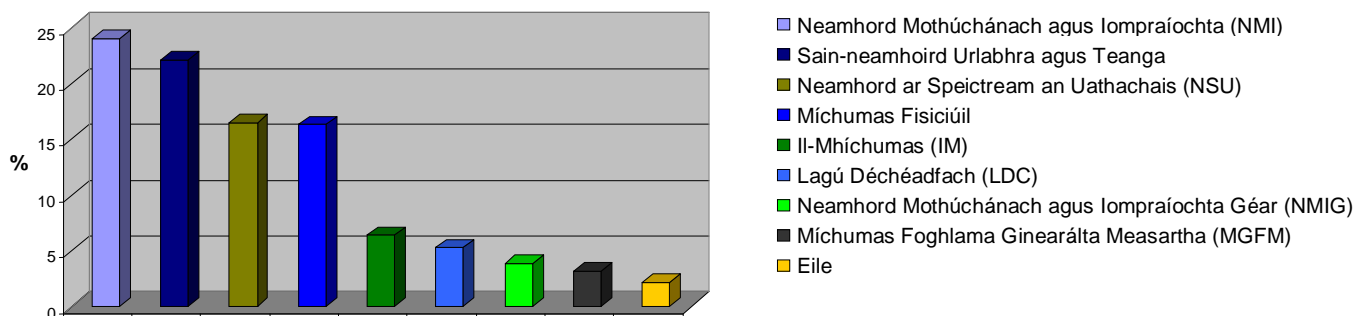
Fuarthas **3,278** iarratas ar thacaíocht CRS (SNA). Ina thaobh sin, fuarthas roinnt iarratas ar an tacaíocht sin ó leanaí atá faoi mhíchumas ardmhinicíochta, go príomha, iad siúd faoi Mhíchumas Foghlama Ginearálta Éadrom. As na 3,278 iarratas a fuarthas, ceadaíodh tacaíocht CRS (SNA) do **2418 (74%)** díobh.

Tá an próiseas a bhaineann leis na sonraí go léir a iontráil i leith na n-iarratas sin ar ár gCóras Riaracháin um Oideachas Speisialta ar bun i gcónaí. Léiríonn anailís ar na hiarratais a iontráladh ar ár gcóras i 2009 miondealú de réir míchumais mar a léirítear ar an tábla thíos.

Iarratais Uaireanta Acmhainne de réir Míchumais – Bunscoile

(Príomhshrutha)*

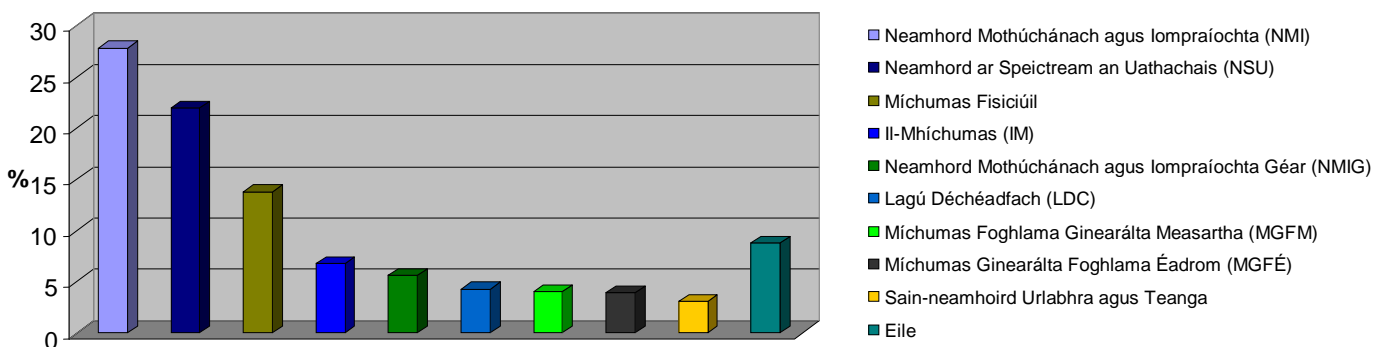
***lena n-áirítear iad siúd i rang speisialta i dtimpeallacht phríomhshrutha**

Áirítear ar an gcatagóir 'Eile', Siondróm Measúnaithe agus Míchumas Foghlama Ginearálta Géar agus Trom

Iarratais CRS (SNA) de réir Míchumais – Bunscoile (Príomhshrutha)*

*lena n-áirítear iad siúd i rang speisialta i dtimpeallacht phríomhshrutha

Áirítear ar an gcatagóir 'Eile', Siondróm Measúnaithe agus Míchumas Foghlama Ginearálta Géar agus Trom

Conclúidí

Is féidir na treochtaí seo a leanas a aithint ó na figiúirí thuas:

- Bhain 28% d'iarratais ar mhúinteoireacht acmhainne agus 33% d'iarratais ar rochtain ar CRS (SNA) le leanaí a bhí suaite ina mothúcháin nó ina n-iompraíocht nó a bhí géarshuaite ina mothúcháin nó ina n-iompraíocht.
- Bhain 16% d'iarratais ar mhúinteoireacht acmhainne agus 14% d'iarratais ar rochtain ar CRS (SNA) le leanaí a bhí faoi mhíchumas fisciúil.

- Bhain 16% d'iarratais ar mhúinteoireacht acmhainne agus 22% d'iarratas ar rochtain ar CRS (SNA) le leanaí a raibh Neamhord ar Speictream an Uathachais (ASD) orthu.
- Bhain 22% d'iarratais ar mhúinteoireacht acmhainne agus 3% d'iarratas ar rochtain ar CRS (SNA) le leanaí a raibh Neamhord Sonrach Urlabhra agus Teanga orthu.

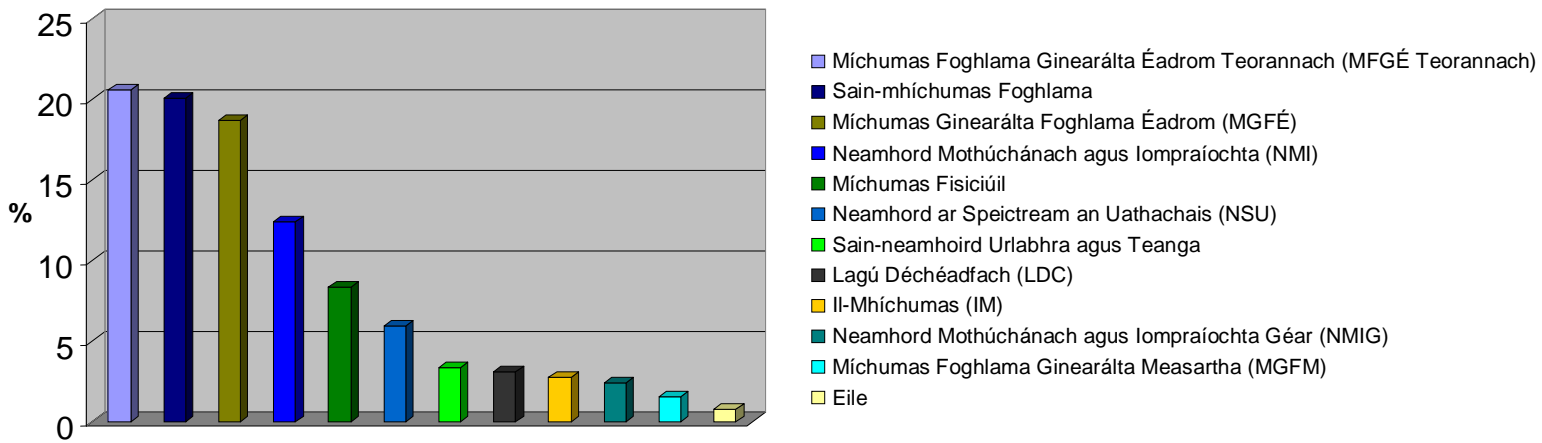
Anailís ar Iarratais ar Dháileadh Acmhainní: Iar-Bhunscoileanna

***lena n-áirítear iad siúd i rang speisialta i dtimpeallacht príomhshrutha**

Áirítear daltaí atá faoi mhíchumas uasmhincíochta sna figiúirí seo toisc go mbaineann an tSamhail Dáileacháin Ghinearálta leis an leibhéal bunscoile amháin.

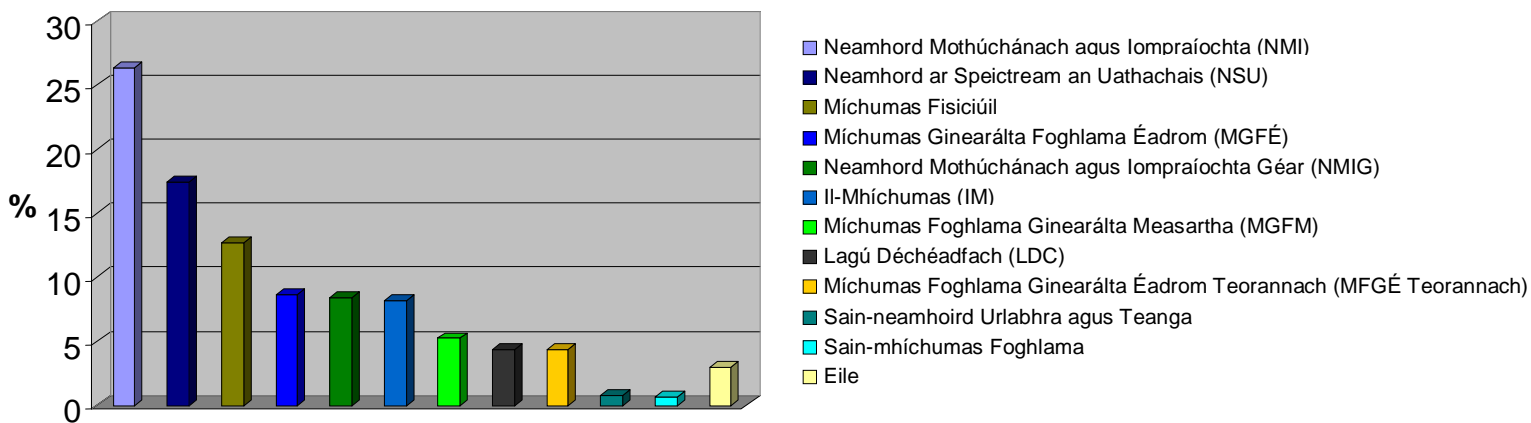
Fuarthas **5,612** iarratas ar thacaíocht bhreise múinteoireachta. Astu seo ceadáíodh uaireanta breise múinteoireachta acmhainne do **4,169 (74%)**. Fuarthas **1,346** iarratas ar rochtain ar thacaíocht CRS (SNA). Ceadáíodh tacaíocht CRS (SNA) do **901 (67%)** díobh seo.

Iarratais ar Thacaíocht Bhreise Mhúinteoireachta a ceadáíodh de réir Míchumais – Iar-Bhunscoile

Áirítear ar an gcatagóir 'Eile', Siondróm Measúnaithe agus Míchumas Foghlama Ginearálta Géar agus Trom

Iarratais CRS (SNA) a ceadaíodh de réir Míchumais – Iar-Bhunscoile

Áirítear ar an gcatagóir 'Eile', Siondróm Measúnaithe agus Míchumas Foghlama Ginearálta Géar agus Trom

Conclúidi

Is féidir na treochtaí seo a leanas a aithint ó na figiúirí thuas:

- Bhain 15% d'iarratais ar thacaíocht bhreise múinteoireachta agus 34% d'iarratais ar rochtain ar CRS (SNA) le leanaí a bhí suaite ina mothúcháin nó ina n-iompraíocht nó a bhí gearshuaite ina mothúcháin nó ina n-iompraíocht
- Baineann 60% de na hiarratais ar thacaíocht bhreise múinteoireachta le leanaí faoi mhíchumas uasmhincíochta
- Bhain 19% d'iarratais ar thacaíocht bhreise múinteoireachta agus 9% d'iarratais ar rochtain ar CRS (SNA) le leanaí a bhí faoi mhíchumas foghlama ginearálta éadrom.